

**Paper / Subject Code: UARD401 / Rural Development -
V Development Strategies**

Q.P. Coad 00006740

Time: Three hours

Marks : 100

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q. 1 Solve any two of the following questions.

- A. Explain the various schemes implemented by the Agriculture Department.
- B. Explain the need for food security in India in detail.
- C. Explain the food grain management policy of the Government of India.

Q. 2 Solve any two of the following questions.

- A. Explain the importance of irrigation in agriculture in detail.
- B. Explain the shortcomings of the National Agricultural Policy in detail.
- C. Explain the role of Agricultural University.

Q. 3 Solve any two of the following questions.

- A. Explain the types of self-help groups and review the functions of self-help groups.
- B. Review the types of agro-based industries in detail.
- C. Explain the characteristics of self-help groups in detail.

Q. 4 Solve any two of the following questions.

- A. Explain the importance of agricultural tourism in rural development.
- B. State the concept of rural tourism and explain its scope.
- C. Review the limitations of agricultural tourism.

Q. 5 Write notes : (Any two)

- A. Role of Krishi Vigyan Kendra
- B. Water management
- C. History of self-help group
- D. Benefits of rural tourism

Paper / Subject Code: UARD401 / Rural Development - V Development Startegies

Q.P. Coad 00006740

वेळ : तीन तास

गुण : 100

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ घ्यावा.

प्रश्न 1. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. कृषी विभागामार्फत राबवल्या जाणाऱ्या विविध योजना स्पष्ट करा.
- ब. भारतात अन्नसुरक्षेची गरज सविस्तर स्पष्ट करा.
- क. भारत सरकारचे अन्नधान्य व्यवस्थापनाचे धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. शेतीमध्ये सिंचनाचे महत्त्व सविस्तर विषद करा.
- ब. राष्ट्रीय कृषी धोरणाच्या उणिवा सविस्तर स्पष्ट करा.
- क. कृषी विद्यापीठाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. बचत गटाचे प्रकार स्पष्ट करून बचत गटाच्या कार्याचा आढावा घ्या.
- ब. कृषीवर आधारित उद्योग प्रकारांचा सविस्तर आढावा घ्या.
- क. स्वयंसहायता बचत गटाची वैशिष्ट्ये सविस्तर विशद करा.

प्रश्न 4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. ग्रामीण विकासात कृषी पर्यटनाचे महत्त्व सांगा.
- ब. ग्रामीण पर्यटनाची संकल्पना सांगून तिची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- क. कृषी पर्यटनाच्या मर्यादांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ. कृषी विज्ञान केंद्राची भूमिका
- ब. पाणी व्यवस्थापन
- क. बचत गटाचा इतिहास
- ड. ग्रामीण पर्यटनाचे फायदे